

Vejledning om risikostyring på
likviditetsområdet
for penge- og realkreditinstitutter
Høringsversion: Oktober 2014

UDKAST

Indholdsfortegnelse

Introduktion.....	3
Del 1: Vurdering af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet.....	4
A: Hvad er likviditetsrisiko.....	4
B: Indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet.....	5
C: Typiske kendetegn for simple og komplekse pengeinstitutter.....	7
D: Typiske kendetegn for komplekse realkreditinstitutter.....	9
Del 2: Operationelle krav til instituttets likviditetsrisikostyring.....	10
E: Likviditetspolitikken.....	10
F: Governance.....	14
G: Likviditetsstresstest.....	16
H: Funding plan.....	18
I: Beredskabsplan.....	19
J: Forretningsgange.....	19
Bilag 1: Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net Stable Funding Ratio (NSFR)....	21

Introduktion

Denne vejledning om risikostyring på likviditetsområdet er rettet mod penge- og realkreditinstitutternes risikostyring på likviditetsområdet. Traditionelt har likviditetstilsynet fokuseret på pengeinstitutterne, men da både penge- og realkreditinstitutter med CRR og CRD IV omfattes af samme regulering på likviditetsområdet med bl.a. LCR-likviditetskravet, er denne vejledning rettet mod både penge- og realkreditinstitutterne. Det vil dog være sådan, at realkreditinstitutter kan se bort fra de emner, der ikke er relevante for institutterne som følge af forretningsmodellen. Fx vil det ikke være relevant for realkreditinstitutter at analysere på indlånsvariable.

Vejledningen er baseret på de kvantitative lovkrav for pengeinstitutters likviditet i § 152, de likviditetsrelaterede pejlemærker i Tilsynsdiamanten for hhv. pengeinstitutter og realkreditinstitutter, samt kravene i bilag 4 om likviditetsrisici i Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (herefter ledelsesbekendtgørelsen), der trådte i kraft den 31. marts 2014.

Kravene i ledelsesbekendtgørelsens bilag 4 har fået en mere principbaseret udformning end tidligere for at sikre, at der i de enkelte institutter fokuseres på instituttets faktiske likviditetsrisici og eksponeringer, fremfor en tjekliste som alle virksomheder skal igennem uanset likviditetsrisikoomfang. Dette udmøntes bl.a. i proportionalitetsprincippet i bilag 4, pkt. 2, der udover at relatere til instituttets størrelse og kompleksitet generelt, som det generelle proportionalitetsprincip i § 2, også relaterer til instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og risici. Denne vejledning forklarer hvilke kriterier, Finanstilsynet lægger til grund for vurderingen af, om et institut er likviditetsmæssigt komplekst eller ej samt giver eksempler på, hvordan proportionalitetsprincippet kan anvendes i praksis.

Institutterne skal vurdere, om der er andre forhold end de i vejledningen nævnte, som instituttet skal tage højde for ved tilrettelæggelsen af risikostyringen på likviditetsområdet.

Vejledningen vil løbende blive revideret bl.a. når de nye europæiske likviditetskrav (fx LCR) træder i kraft.

Del 1: Vurdering af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og risiko

I denne første del af vejledningen gives først en kort introduktion til likviditetsrisiko. Herefter præsenteres en række nøgletal, der indgår i Finanstilsynets vurdering af, om et institut er likviditetsmæssigt komplekst eller ej og om instituttet har høj eller lav likviditetsrisiko. Der vises også nogle eksempler på institutter med en likviditetsmæssig simpel hhv. kompleks struktur.

I andel del af vejledningen vil det blive beskrevet, hvordan de operationelle krav til likviditetsrisikostyringen i ledelsesbekendtgørelsens bilag 4 kan kombineres med vurderingen af likviditetsmæssig kompleksitet og risiko. Generelt gælder det, at Finanstilsynet stiller flere krav til risikostyringen på likviditetsområdet til institutter med en kompleks likviditetsprofil og høj likviditetsrisiko end til institutter med en simpel likviditetsprofil og lav likviditetsrisiko.

For *realkreditinstitutter*, der finansierer sig ved obligationsudstedelse efter lovgivningens bestemmelser herom, vil nogle af indikatorerne nævnt i det følgende ikke være relevante, og instituttet kan se bort fra disse ved vurdering af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og risiko.

A. Hvad er likviditetsrisiko?

En central del af pengeinstitutters virksomhed er at omdanne indlån eller anden finansiering med typisk kort tidshorizont til udlån med typisk længere tidshorizont. Denne løbetids-transformation er en grundlæggende del af pengeinstituttets kerneforretning, men gør samtidig institutterne særligt sårbare overfor likviditetsrisici. Også realkreditinstitutter udfører en sådan løbetids-transformation, i det omfang tidshorizonten for deres udlånsmasse er længere end løbetiden af de udstedte realkreditobligationer.

Der kan generelt sondres mellem hhv. likviditetsrisiko og funding risiko, og Den Europæiske Bankmyndighed EBA beskriver disse to risici som følgende:

- Likviditetsrisiko er overordnet risikoen for, at instituttet ikke kan imødekomme sine finansielle forpligtelser, når de forfalder på kort eller mellemlangt sigt.
- Fundingrisiko er overordnet risikoen for at instituttet ikke kan imødekomme sine forpligtelser – både forventede og uventede fremtidige pengestrømme – uden store stigninger i instituttets finansieringsomkostninger eller påvirkning af instituttets daglige virke eller finansielle position.

I virkeligheden er det ikke så ligetil at skelne disse risici helt fra hinanden, og i det følgende benyttes betegnelsen likviditetsrisiko, der omfatter både likviditets- og funding risiko.

Likviditetsrisici kan materialisere sig ved forskellige hændelser – både markedsrelaterede og institutspecifikke. Typiske hændelser er bl.a.

- Bankrun, hvor kunderne trækker indlån, der ikke er dækket af indskydergarantifonden, ud af et pengeinstitut
- Adgang til markedsbaseret finansiering forsvinder
- Værdien af instituttets likvide aktiver – likviditetsbuffer – falder
- Store uventede likviditetstræk (fx træk på afgivne kredit- og likviditetsfaciliteter)

B. Indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet og risikoniveau

Finanstilsynets krav til institutternes risikostyring på likviditetsområdet afspejler institutternes likviditetsmæssige kompleksitet og risikoniveau. Dette afsnit beskriver de indikatorer, et institut kan overveje ved vurderingen af dets likviditetsmæssige kompleksitet. Hvilke indikatorer et institut bør fokusere på afhænger både af instituttets individuelle risikoprofil og af den aktuelle markedssituation.

Det er nødvendigt at kigge på *flere forskellige indikatorer*, når man skal vurdere et instituts likviditetsmæssige kompleksitet og risikoniveau. Man skal både kigge på det *aktuelle niveau* for indikatorerne, *udviklingen* i indikatorerne over tid og *volatiliteten* i indikatorerne over tid for at kunne vurdere stabiliteten i instituttets likviditetsposition over en længere periode.

Finanstilsynet forventer, at institutterne kigger på de indikatorer, der er relevante i forhold til instituttets situation, herunder også andre variable end de i denne vejledning nævnte, såfremt instituttet finder det relevant. For realkreditinstitutter vil det ikke være relevant at opføre alle indikatorerne nævnt nedenfor. I afsnit C og D er der eksempler på profiler for både penge- og realkreditinstitutter med forskellig likviditetsmæssig kompleksitet og risikoniveau.

Finanstilsynet har ikke angivet konkrete grænseværdier for de enkelte indikatorer, da institutterne selv har en forpligtelse til at vurdere, om instituttets likviditetsforhold er simple eller komplekse.

Indikatorer, som følge af lovkrav og pejlemærker i Tilsynsdiamanten

Finanstilsynets vurdering af et instituts likviditetsmæssige kompleksitet og risikoniveau tager for pengeinstitutter afsæt i instituttets overholdelse af lovkravet i Lov om finansiel virksomhed § 152 vedrørende likviditetsoverdækning samt pejlemærkerne vedrørende overskydende likviditetsoverdækning og stabil finansiering i Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter. For realkreditinstitutter vil størrelsen af instituttets likviditetsbeholdning og overholdelsen af de likviditets- og funding-relaterede pejlemærker i Tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter danne basis for vurderingen.

Dertil kommer en vurdering af, om instituttet lever op til de kommende europæiske likviditetskrav eller viser fremskridt i tilpasningen til de nye krav. Fra 2015 forventes det, at alle institutter skal leve op til likviditetskravet LCR (Liquidity Coverage Ratio) og fra 2016 forventes institutterne også at skulle leve op til krav om tilstrækkelig stabil finansiering og efterfølgende muligvis det såkaldte Net Stable Funding Ratio – NSFR-krav. Se bilag 1 for yderligere forklaring af LCR og NSFR.

Bemærk, at § 152 lovkravet og tilsynsdiamantens pejlemærker vil blive tilpasset i takt med indførelsen af den kommende europæiske likviditetsregulering

Indtil den nye europæiske likviditetsregulering er implementeret fuldt ud, vil Finanstilsynet følge institutternes tilpasning til den nye regulering både på inspektioner og ved løbende overvågning bl.a. via indberetninger fra institutterne. Fra og med 2014 er alle institutter forpligtede til at indsende information om likviditetsdækningskomponenter på månedlig basis og indberette data herom til Finanstilsynet via de fælles europæiske indberetnings-

skemaer COREP (COMmon REPorting), mens der skal ske kvartalsvis indberetning af data for stabil finansiering.

Andre indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet

De nuværende og kommende lovkrav samt tilsynsdiamantens pejlemærker for likviditet og funding kan ikke stå alene ved vurderingen af et instituts risikoniveau og kompleksitet. I tabel 1 vises en række øvrige indikatorer, der kan indgå i vurderingen.

Tabel 1: Indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet

Indikator	Effekt på likviditetsmæssig kompleksitet
Andre indikatorer	
Indlånsoverskud – eller underskud?	Indlånsoverskud mindsker instituttets samlede likviditetsrisikoniveau og den likviditetsmæssige kompleksitet. Indlånsunderskud øger kompleksiteten
Sammensætning af indlånsportefølje	Hvis en eller flere af flg. karakteristika er gældende for instituttet er den likviditetsmæssige kompleksitet øget: a) der er få, men store indlån fra privatpersoner eller ikke-finansielle virksomheder b) der er betydelige indlån fra andre finansielle virksomheder. c) lille andel af indlån, der er dækket af indskydergarantifonden d) aggressiv prissætning af indlån i forhold til konkurrenterne.
Markedsbaseret funding.	Hvis et institut har markedsbaseret funding, så er kompleksiteten øget
§ 152 likviditetsoverdækning i flere måneder frem i et likviditets-stress-scenarie	Likviditetsoverdækningen bør være positiv i flere måneder frem i tiden i et stressscenarie. Hvis § 152 overdækning bliver negativ efter få måneder i et stress-scenarie, er den likviditetsmæssige kompleksitet øget
Afhængighed af centralbank finansiering*	Hvis et institut anvender Nationalbankens eller ECB's ekstraordinære likviditetsfaciliteter, har instituttet en refinansieringsrisiko, når den ekstraordinære centralbank facilitet udløber og kompleksiteten er øget.
Kompleks fundingstruktur	Hvis en eller flere af flg. karakteristika er gældende for instituttet er den likviditetsmæssige kompleksitet øget: a) Signifikante eksponeringer i andre valutaer end DKK b) Stor andel af finansiering, der forfalder indenfor 1-2 år giver en betydelig refinansieringsrisiko. c) Mange forskellige typer af udstedelser
Behæftelse af aktiver**	Såfremt instituttet har behæftet aktiver (fx via centralbank finansiering, repo aktiviteter, covered bonds udstedelser samt derivat og clearing aktiviteter) vil den likviditetsmæssige kompleksitet være øget.
Instituttets størrelse i forhold til resten af sektoren	Jo større et institut er i forhold til sektoren, desto mere kompleks likviditetsmæssig profil vil et institut typisk være. Finanstilsynet opgør størrelse ud fra instituttets balance. Data for hele sektoren offentliggøres 2 gange årligt af Finanstilsynet.
Systemisk relevant	Et institut, der indgår i en koncern, der er udpeget som systemisk vigtig i Danmark, er et likviditetsmæssigt komplekst institut.
Indikatorer som følge af lovkrav og tilsynsdiamant for penge- og realkreditinstitutter	
Likviditetsoverdækning i henhold til § 152 i Lov om finansiell virksomhed	§ 152 likviditetsoverdækning større end 0 pct. (lovkrav) og større end 50 pct. (pejlemærke for likviditet i tilsynsdiamanten for pengeinstitutter). Jo mindre § 152 likviditetsoverdækningen er, alt andet lige, jo højere er likviditetsrisikoniveauet.

Funding ratio	Finanstilsynet stiller i tilsynsdiamanten for pengeinstitutter krav om, at funding ratioen skal være mindre end 100 pct. Hvis funding ratioen er tæt på 100 pct. eller over, er likviditetsrisikoniveauet forhøjet.
Kort funding	I Finanstilsynets forslag til tilsynsdiamant for realkreditinstitutter offentliggjort i september 2014 foreslås et pejlemærke for kort funding, som går ud på, at andelen af udlån, som refinansieres, skal være mindre end 15 pct. pr. halvår af den samlede udlånsportefølje. Jo større en andel af realkreditinstitutternes udlån, som skal refinansieres pr. halvår, jo større er refinansieringsrisikoen og jo mere likviditetsmæssigt komplekst er instituttet.
LCR***	Nyt lovkrav på vej. Det mindsker kompleksiteten, hvis instituttet opfylder LCR-kravet før kravet implementeres fuldt ud i Danmark*.
Stabil finansiering/NSFR***	Nyt lovkrav på vej: Krav om stabil finansiering, formentlig i form af et NSFR-mål. Det mindsker kompleksiteten, hvis instituttet opfylder kravet om stabil finansiering, før kravet implementeres fuldt ud i Danmark*.

Anm. Vigtigheden af hver enkelt indikator i tabellen kan variere blandt institutterne afhængig af institutternes risikoprofil. Det er således ikke muligt at angive en decideret prioritering af eller grænseværdi for indikatorerne eller angive, hvor mange indikatorer, der skal være gældende for et institut for at instituttet er likviditetsmæssigt komplekst. Kun ét af pejlemærkerne i Tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter¹ er taget med i tabellen. *) Et eksempel på ekstraordinær centralbank finansiering i Danmark er Nationalbankens 3-årige udlånsfacilitet, der blev udbudt til institutterne to gange i 2012 som følge af begrænset adgang til markedsfinansiering. De ekstraordinære centralbank-faciliteter adskiller sig fra Nationalbankens ordinære likviditetsfaciliteter såsom indskud på foliokonto samt Nationalbankens ugentlige og månedlige markedsoperationer. **) Behæftelse af aktiver er oftest relevant for store og komplekse institutter samt institutter med en stor andel af centralbank finansiering. ***) For LCR og Stabil finansiering/NSFR vil en løbende tilpasning til de nye regulatoriske mål kunne bidrage til at mindske den likviditetsmæssige kompleksitet, såfremt tilpasningen finder sted i et passende tempo henset til instituttets risikoprofil og markedsforholdene.

C. Typiske kendetegn for simple og komplekse pengeinstitutter

Som beskrevet i afsnit B er det nødvendigt at se på flere forskellige indikatorer (herunder aktuelt niveau, udvikling over tid og volatilitet i disse indikatorer) for at vurdere instituttets likviditetsmæssige kompleksitet.

Som en hjælp til institutternes individuelle vurdering af deres likviditetsmæssige kompleksitet, beskrives i det følgende nogle udvalgte profiler på likviditetsmæssigt simple hhv. komplekse institutter. Der er også givet eksempler på institutter, der har en øget likviditetsmæssig kompleksitet (dvs. institutter, som hverken er simple eller komplekse).

Finanstilsynet forventer, at institutterne som minimum forholder sig til indikatorerne vist i tabel 1 og vurderer disse indikatorer enkeltvist, når instituttet træffer beslutning om dets likviditetsmæssige kompleksitet og de deraf afledte risikostyringsmæssige behov.

Eksempel: Likviditetsmæssigt simpelt pengeinstitut med lav likviditetsrisiko

Et typisk likviditetsmæssigt simpelt pengeinstitut vil være finansieret næsten udelukkende ved almindelige indlån fra private og ikke-finansielle erhverv. Der kan være en mindre eksponering mod andre kreditinstitutter og Nationalbanken, i forbindelse med den daglige

¹ Tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter er introduceret af Finanstilsynet i september 2014. Tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter har 5 pejlemærker for udlånsvækst, låntagers renterisiko, afdragsfrihed på lån til private, lån med kort funding og store eksponeringer. For at give realkreditinstitutterne tilstrækkelig tid til at indrette sig, vil pejlemærkerne for afdragsfrihed og lån med kort funding blive indfaset, så de gælder fra 2020. De øvrige pejlemærker vil gælde fra 2018.

likviditetsstyring, men instituttets langsigtede finansiering afhænger ikke heraf. Dette gælder både for sikret og usikret finansiering fra finansielle institutter. Instituttet har et solidt indlånsoverskud og en meget høj § 152 likviditetsoverdækning både aktuelt og over en lang årrække. Instituttet har indlån fra privatpersoner og virksomheder, men har ikke store indlån fra enkelte kunder. Instituttet har ingen markedsfinansiering og har en begrænset størrelse i forhold til sektoren som helhed ligesom instituttet ikke er systemisk relevant.

Eksempler på pengeinstitutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet

Institutter, der hverken er likviditetsmæssigt simple eller komplekse, har en øget likviditetsmæssig kompleksitet. Eksempelvis vil et pengeinstituts likviditetsmæssige kompleksitetsgrad stige, hvis § 152 overdækningen har været meget svingende i løbet af de seneste 1-2 år eller hvis en stor andel af instituttets funding forfalder og skal refinansieres indenfor et år.

Her er nogle eksempler på institutter, der kan have øget likviditetsmæssig kompleksitet:

- Et pengeinstitut i gruppe 1 eller 2.
- Et pengeinstitut i gruppe 3 eller 4, som har indlånsoverskud, men med stor afhængighed af enkelte store indlån fra ikke-finansielle virksomheder og med likviditetsoverdækning af mere moderat grad (men stadig over Tilsynsdiamantens niveau).
- Et mindre pengeinstitut med en solid og stabil § 152 overdækning, der hovedsageligt har indlån fra private og ikke-finansielle erhverv, men har bevæget sig ud i mere avancerede funding kilder end instituttet har haft historisk (fx funding i anden valuta end DKK eller via nye markeder såsom lån i tyske Landesbanker).

Eksempler på likviditetsmæssigt komplekse og/eller risikofyldte pengeinstitutter

For institutter med en høj grad af likviditetsmæssig kompleksitet og/eller risiko er et af hovedkarakteristikaene at instituttet i vid udstrækning benytter sig af markedsbaseret finansiering, fx i form af løbende obligationsudstedelser i et EMTN program² el. lign, tilstedeværelse i CP³ markeder, afhængighed af interbank-finansiering, obligationsudstedelse mv. Instituttet kan have stillet kredit- og likviditetsfaciliteter til rådighed for kunder og have derivatpositioner gennem fx sikkerhedsaftaler⁴ mv. Kort løbetid og lav stabilitetsgrad af instituttets finansiering er også medvirkende til, at institutter vil blive klassificeret som likviditetsmæssigt komplekse og risikofyldte. Ligeledes er institutter med finansiering i forskellige valutaer, stor tilstedeværelse i det sikrede interbank-marked (repo⁵), stort indlånunderskud og lav § 152 likviditetsoverdækning institutter, som vil kunne klassificeres som institutter med høj likviditetskompleksitet. Institutterne har en vis størrelse i forhold til resten af sektoren og er ofte systemisk relevante.

Et pengeinstitut behøver ikke at være systemisk relevant for at være likviditetsmæssigt komplekst.

² Euro medium-term note (EMTN) program er et låneprogram, hvorunder der kan udstedes EMTNs, baseret på ét fælles dokumentationsgrundlag.

³ Commercial Paper er et usikret, kortfristet gældsinstrument med løbetid under 270 dage (dog i oftest kortere), som typisk anvendes af de største institutter.

⁴ Det kan fx være såkaldte Credit Support Annex (CSA) aftaler som definerer betingelserne for sikkerheder, der er stillet eller overført mellem swap modparter for at imødegå kreditrisikoen fra derivat positioner.

⁵ En repo-transaktion er et salg af et aktiv med en bindende aftale om, at sælger køber aktivet tilbage på et givet tidspunkt til en på forhånd aftalt pris. En repo-transaktion er derfor ækvivalent med et sikret lån, hvor låntager er sælger af repoen og långiver er køber af repoen. Hvis instituttet i høj grad har repo'et aktiver ind i likviditetsbufferen, vil adgangen til repo markedet være en nødvendighed for, at instituttet kan opretholde dens likviditetsbuffer.

D. Typiske kendetegn for komplekse realkreditinstitutter

Som nævnt i afsnit B er det nødvendigt at se på flere forskellige indikatorer (herunder aktuelt niveau, udvikling over tid og volatilitet i disse indikatorer) for at vurdere instituttets likviditetsmæssige kompleksitet. Finanstilsynet forventer, at realkreditinstitutterne som minimum forholder sig til de indikatorer vist i tabel 1, der er relevante for institutterne, og vurderer disse indikatorer enkeltvist, når instituttet træffer beslutning om dets likviditetsmæssige kompleksitet og de deraf afledte risikostyringsmæssige behov.

Helt generelt er det Finanstilsynets vurdering, at *realkreditinstitutter ikke kan være likviditetsmæssigt simple*. Det skyldes især to forhold. For det første, så har alle realkreditinstitutter – uanset størrelse – et udlånsomfang, der er væsentligt større end tilfældet er for de mindste og likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter. For det andet, så er realkreditinstitutter, der finansierer sig ved obligationsudstedelse efter lovgivningens bestemmelser herom, afhængige af markedsforhold. Markedsforhold har således afgørende betydning for realkreditinstitutternes løbende funding, refinansiering og løbende køb og salg af forskellige typer af realkreditobligationer mv. Finanstilsynet vurderer derfor, at realkreditinstitutterne alene i kraft af deres forretningsmodeller ikke kan være likviditetsmæssigt simple.

I det følgende beskrives derfor nogle udvalgte profiler på realkreditinstitutter, der har øget likviditetsmæssig kompleksitet eller som er likviditetsmæssigt komplekse.

Eksempel på et realkreditinstitut med øget likviditetsmæssig kompleksitet

Et realkreditinstitut vil have øget likviditetsmæssig kompleksitet, hvis instituttet har en forholdsvis simpel funding struktur, herunder en begrænset refinansieringsrisiko, og instituttet ikke er systemisk relevant.

Eksempler på likviditetsmæssigt komplekse og/eller risikofyldte realkreditinstitutter

Likviditetsmæssigt komplekse realkreditinstitutter vil være kendetegnet ved en omfattende markedsaktivitet og en kompleks funding struktur, herunder refinansieringsrisiko. Realkreditinstitutter med en betydelig refinansieringsrisiko, herunder koncentration af refinansieringsrisikoen på udvalgte tidsperioder, er også likviditetsmæssigt komplekse ligesom systemisk relevante institutter falder i denne kategori. Et realkreditinstitut behøver ikke at være systemisk relevant for at være likviditetsmæssigt komplekst.

Del 2: Operationelle krav til instituttets likviditetsrisikostyring

I denne del af vejledningen gennemgås de forskellige likviditetsrisikostyringselementer, der er stillet krav til i ledelsesbekendtgørelsens bilag 4. Disse krav uddybes, og – for så vidt muligt – operationaliseres, så det bliver mere klart, hvad Finanstilsynet forventer af likviditetsmæssigt simple hhv. komplekse institutter (se vejledningens del 1 for en beskrivelse af likviditetsmæssig kompleksitet). Den principbaserede formulering i ledelsesbekendtgørelsen generelt og i bilag 4 specifikt, samt proportionalitetsprincippet, betyder, at Finanstilsynet i praksis vil stille differentierede krav til institutternes likviditetsrisikostyring og til omfanget af de forskellige elementer i risikostyringen, f.eks. likviditetsstresstests, funding planen og beredskabsplanen. Generelt gælder det altså, at Finanstilsynet stiller flere krav til institutter med en kompleks likviditetsprofil og høj likviditetsrisiko end institutter med en simpel likviditetsprofil og lav likviditetsrisiko.

I det følgende beskrives nogle eksempler på differentierede krav til simple hhv. komplekse institutter, men der er ikke tale om en udtømmende liste. Finanstilsynet kan altså stille andre krav til risikostyringen på likviditetsområdet end de i vejledningen nævnte eksempler ud fra en individuel og konkret vurdering af instituttets risikoprofil mv.

For *realkreditinstitutter*, der finansierer sig ved obligationsudstedelse efter lovgivningens bestemmelser herom, vil der i mange tilfælde være valgt en meget snæver betalingsmæssig sammenhæng mellem udlån og de bagvedliggende obligationer. I sådanne tilfælde vil dele af ledelsesbekendtgørelsens specifikke krav til retningslinjer, redegørelser og forretningsgange kunne opfyldes med forklarende henvisning hertil, og de primære likviditetsrisici vil stamme fra refinansiering af fundingen og eventuelle krav om supplerende sikkerhed som følge af efterfølgende lånegrænseoverskridelser.

E. Likviditetspolitikken

Finanstilsynet har valgt at beskrive likviditetspolitikken, som er ét af bestyrelsens ansvarsområder, særskilt. I afsnit F fremgår bestyrelsens øvrige opgaver og ansvarsområder.

Det er bestyrelsens opgave og ansvar at vedtage en skriftlig likviditetspolitik for instituttet. Likviditetspolitikken afspejler den risikoprofil og risikoappetit, som bestyrelsen ønsker, at instituttet skal have.

Likviditetspolitikken skal være tilpas forsigtig og sikre en forsvarlig likviditet til enhver tid samt være tilpasset instituttets likviditetsmæssige kompleksitet, overordnede risikoprofil og sammensætning af forretningsområder.

Finanstilsynet lægger stor vægt på et instituts likviditetspolitik, fordi likviditetspolitikken sætter rammerne for instituttets likviditetsrisikoprofil og danner grundlag for likviditetsrisikostyringen og den dertil hørende dokumentation heraf i form af løbende rapportering, daglig likviditetsstyring, likviditets-stresstests, beredskabsplan, fundingplan mv.

Det er Finanstilsynets erfaring, at nogle institutter har en meget generel likviditetsrisikoprofil og likviditetspolitik, der i princippet kunne gælde for ethvert institut. Derfor har Finanstilsynet

også fokus på, at likviditetspolitikken afspejler instituttets konkrete situation, og bestyrelsens aktive stillingtagen til et ønsket likviditetsrisikoniveau. Eksempelvis kan det af likviditetspolitikken fremgå, hvordan instituttet finansierer sig løbende (indlånsoverskud, forskellige former for markedsfinansiering mv.), hvordan indlånet er fordelt på anfordringskonti hhv. aftaleindlån, hvilke valutaer, instituttet kan tage positioner i osv.

Alle enheder, der udfører aktiviteter med virkning på instituttets likviditet, bør være bekendt med likviditetspolitikken og være underlagt grænser og kontroller for likviditetsrisici. Instituttet bør sørge for løbende rapportering på disse grænser og kontroller.

I ledelsesbekendtgørelsen bilag 4 pkt. 5 er der en række krav til, hvilke forhold en likviditetspolitik som minimum skal indeholde principper for. Som udgangspunkt bør alle institutters likviditetspolitik indeholde elementerne i a)-k) i det følgende:

a) Hvordan instituttet opgør sine likviditetsrisici

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke retningslinjer for, hvordan instituttet definerer og kvantificerer dets likviditetsrisici. Retningslinjerne bør omfatte alle former for funding – og likviditetsrisici, som instituttet er eksponeret for.

b) Instituttets finansieringsstruktur

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke retningslinjer for, hvordan instituttet sammensætter sin fundingprofil, så instituttet har en tilpas forsvarlig fundingprofil og et tilstrækkeligt niveau af langsigtet finansiering. Bestyrelsen skal bl.a. tage stilling til, hvilke fundingkilder, der kan anvendes, samt grænser for koncentration, valutfordeling og løbetid for disse fundingkilder. Bestyrelsen skal tage højde for den budgetterede udvikling i instituttets balance, særligt udlånsvækst, ved vurdering af forsvarligheden af den valgte fundingprofil og niveauet af langsigtet finansiering. Bestyrelsen skal endvidere have indblik i risiciene forbundet med instituttets fundingprofil og graden af afhængighed af løbetidstransformation.

For de mindre og mere simple institutter kan det eksempelvis være, at instituttet udelukkende ønsker at være finansieret ved indlån og derfor har en målsætning om altid at have et solidt indlånsoverskud. For de likviditetsmæssigt mere komplekse institutter, der anvender et bredere udvalg af fundingkilder, bør der være retningslinjer for alle disse fundingkilder (fx retningslinjer for instituttets forfaldsprofil, brugen af kort markedsfunding eller funding i anden valuta end danske kroner).

c) Instituttets likviditetsreserve

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke retningslinjer for størrelsen af instituttets likviditetsreserve samt sammensætningen heraf, dvs. der skal tages stilling til aktivernes egentlige likviditetsegenskab. Eksempelvis kan likviditetsreserven bestå af v% kontanter, x% centralbank indeståender, y% statsobligationer og z% meget likvide realkreditobligationer. Instituttets likviditetsreserve er afgørende i tilfælde af markedsstress, hvor et institut kan have brug for at skaffe likviditet indenfor en meget kort tidshorisont og hvor adgang til normale fundingkilder kan være begrænsede.

d) Grænser for likviditetsrisici (limits)

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke grænser for instituttets likviditetsrisici for forskellige tidshorisoner, der er relevante i forhold til instituttets forretningsområder, størrelse og likviditetsmæssige kompleksitet. Grænserne skal afspejle likviditetspolitikken. Grænserne skal både være målrettet den daglige likviditetsstyring og rettet mod instituttets evne til at fortsætte dets aktiviteter under perioder med stress.

Eksempler på bestyrelsens fastsatte grænser for likviditetsrisici kan være følgende:

- Minimum X pct. § 152 overdækning/Y pct. LCR under 'normale' markedsforshold.
- Maksimum XX pct. funding ratio under 'normale' markedsforshold.
- Maksimum YY pct. forfald af funding indenfor 1/3/12 måneder.
- Opretholde positiv § 152 overdækning i minimum Z måneder i et stressscenarie.

Da grænserne skal afspejle instituttets risikoområder, vil de likviditetsmæssigt komplekse institutter forventes at have flere og eventuelt mere komplekse grænser for likviditetsrisici end de simple institutter med begrænsede likviditetsrisici.

e) Likviditetsstresstest

Bestyrelsen skal udstikke retningslinjer for, hvilke stresstests instituttet skal udføre og/eller hvilke metoder instituttet skal anvende til at vurdere effekten af eventuel stress. Bestyrelsen bør være bekendt med, hvordan instituttet stresser sin likviditetsposition, herunder de væsentlige antagelser i stresstesten. Se også afsnit G om likviditetsstresstests.

f) Beredskabsplan for fremskaffelse af funding

Bestyrelsen skal vedtage en beredskabsplan for fremskaffelse af funding. Se også afsnit I om krav til instituttets beredskabsplan.

g) Likviditetsomkostninger

Likviditetsomkostninger er de omkostninger, instituttet har ved at finansiere sig løbende. Det kan fx være udgifter til at tilvejebringe funding til instituttet. Alle institutters likviditetspolitik bør indeholde principper for, hvordan instituttet identificerer og karakteriserer likviditetsomkostninger.

For større og mere komplekse institutter, bør likviditetspolitikken indeholde principper for, hvordan likviditetsomkostningerne nedbrydes og fordeles mellem instituttets forretningsenheder/områder. Instituttets likviditetsomkostninger bør allokeres mellem alle relevante forretningsenheder og bør reflektere enhedernes likviditetspositioner samt niveauet af likviditetsrisici, som enhederne/områderne genererer.

Afhængig af instituttets størrelse og kompleksitet bør instituttet have implementeret et system til intern allokering af likviditetsomkostninger (funds transfer pricing system), som en del af instituttets likviditetsrisikostyrings set-up. Metoden til allokering af likviditetsomkostninger bør revurderes og opdateres jævnligt.

h) Begrænsninger på overførsel af aktiver indenfor virksomheden

Likviditetspolitikken skal indeholde principper for eventuelle juridiske eller andre begrænsninger på overførsel af aktiver indenfor virksomheden, herunder om de forskellige aktivtyper anerkendes indenfor likviditetsreglerne i de lande, som virksomheden opererer i.

Dette kan fx være i form af nationale lovkrav til tilstedeværelsen af en given likviditetsreserve i en filial eller et datterselskab, som sætter grænser for muligheden for at overføre de givne aktiver indenfor virksomheden.

i) Procedurer for opfølgning på likviditetspolitikken

Bestyrelsen skal løbende vurdere, om likviditetspolitikken er betryggende i forhold til instituttets forretningsmæssige aktiviteter, organisation og ressourcer samt de markedsforhold, som instituttets aktiviteter drives under.

Eksempelvis skal bestyrelsen løbende tage stilling til de likviditetsrisikorammer, der fastsættes i likviditetspolitikken, og hvorvidt de fortsat er passende i forhold til instituttets generelle profil. Væsentlige ændringer i instituttets forretningsprofil såsom opkøb/fusion eller ændringer i indtjening og solvens bør give anledning til en revision af likviditetspolitikken.

j) Rapportering til bestyrelsen

Det er vigtigt, at bestyrelsen modtager fyldestgørende og præcis likviditetsrapportering for at sikre, at bestyrelsen har det fulde billede af instituttets likviditetsrisici og dermed har et retvisende grundlag for at træffe passende beslutninger herom. Derfor skal bestyrelsen igennem likviditetspolitikken tage stilling til, hvad de skal modtage af likviditetsrapportering. Der bør som udgangspunkt rapporteres til bestyrelsen om instituttets likviditetssituation til hvert bestyrelsesmøde⁶. Denne rapportering skal være fyldestgørende i forhold til instituttets faktiske og forventede fremtidige likviditetsrisici, og bør indeholde en opgørelse af instituttets aktuelle likviditetssituation sammenlignet med de af bestyrelsen fastsatte grænser for likviditetsrisici. Hermed får bestyrelsen mulighed for, at identificere eventuelle brud på grænserne eller potentielle tegn på stress. Såfremt en eller flere af bestyrelsens fastsatte grænser for likviditetsrisici overskrides, bør der straks rapporteres herom til instituttets bestyrelse.

Det er væsentligt, at bestyrelsen løbende drøfter rapporteringerne på likviditetsområdet, og drøftelserne skal dokumenteres.

k) Politik for aktivbehæftelse

I den reviderede ledelsesbekendtgørelse, der trådte i kraft 31. marts 2014, er der indført krav om, at institutter skal have et risikostyrings set-up til håndtering af aktivbehæftelse og de deraf følgende risici. Behæftelse af aktiver omfatter eksempelvis centralbank finansiering, repo aktiviteter, covered bonds udstedelser samt derivat og clearing aktiviteter. Der kan altså være flere forskellige kilder til aktivbehæftelse.

⁶ Hvis et institut holder flere end 12 bestyrelsesmøder over et år, og det vurderes rimeligt i forhold til instituttets situation generelt og instituttets likviditetsmæssige profil, kan det i enkelte tilfælde accepteres, at instituttets likviditetssituation undtagelsesvis ikke behandles på et bestyrelsesmøde. I tilfælde, hvor bestyrelsen mødes 4-8 gange årligt, vil man forvente, at likviditetssituationen behandles på hvert bestyrelsesmøde.

Finanstilsynet forventer, at alle institutter overvejer, om de har behæftet aktiver. Det er Finanstilsynets forventning, at det oftest er institutter med en stor andel af centralbank finansiering samt de likviditetsmæssigt mere komplekse institutter, der har behæftede aktiver i nævneværdigt omfang.

Bestyrelsen skal igennem likviditetspolitikken tage stilling til instituttets tilgang til aktivbehæftelse, såfremt det er relevant for instituttet. Instituttets politik for aktivbehæftelse skal tage højde for instituttets forretningsmodel, forhold omkring funding markederne samt generelle makroøkonomiske forhold, og skal indeholde principper for instituttets a) tilgang til aktivbehæftelse generelt og b) procedurer for identificering, overvågning og styring af aktivbehæftelse. Det skal bemærkes, at kravet om, at institutterne skal have en politik for aktivbehæftelse såfremt det er relevant for instituttet bl.a. er indført som følge af anbefalinger fra det europæiske systemiske risikoråd (ESRB).

Systemisk relevans

Endelig skal likviditetspolitikken jfr. pkt. 5 i ledelsesbekendtgørelsens bilag 4 tage højde for, om instituttet er systemisk relevant i et eller flere lande, hvor det har aktiviteter. Der er som udgangspunkt overensstemmelse mellem formuleringen 'systemisk relevant' her i bilag 4 og definitionen af systemisk vigtige finansielle institutter i lov om finansiel virksomhed. I mange andre lande er de systemisk vigtige institutter endnu ikke udpegede, så de danske institutter må indtil videre selv vurdere deres systemiske relevans i disse lande.

Andre forhold, der kan indgå i likviditetspolitikken

Finanstilsynets forventer, at evt. (delvis) outsourcing af opgørelse og/eller styring af likviditetsrisici fremgår af likviditetspolitikken, og at institutter i givet fald løbende følger op på, om likviditetsrisiciene opgjort og/eller styret af en ekstern part afspejler den faktiske udvikling i instituttet.

F. Governance

Bestyrelsens opgaver og ansvar samt retningslinjer til direktionen på likviditetsområdet

Bestyrelsen er ansvarlig for vedtagelse af instituttets likviditetspolitik. Kravene til likviditetspolitikken er behandlet særskilt i afsnit E.

Derudover skal bestyrelsen udstikke retningslinjer til direktionen på likviditetsområdet. Retningslinjerne skal jfr. ledelsesbekendtgørelsens bilag 4, pkt. 7 bl.a. omhandle opgørelse af likviditet i henhold til regulatoriske krav, sammensætningen af likviditetsreserven, grænser for virksomhedens samlede risici, grænser for løbetid på funding, grænser for anvendelse af og koncentration af fundingkilder mv. Retningslinjerne bør opdateres løbende med en fast frekvens samt ved ændringer i instituttets forhold (fx iværksættelse af en ny strategi).

Bestyrelsen skal også sikre sig, at direktionen implementerer likviditetspolitikken. Det kan fx ske via fastsættelse af tilstrækkelige processer, forretningsgange og organisations-struktur, samt løbende følger op på videredelegering af ansvar på likviditetsområdet (fx via instrukser til disponerende medarbejdere på likviditetsområdet).

Direktionens opgaver og ansvar på likviditetsområdet

Direktionen skal agere under de retningslinjer som bestyrelsen har udstukket. Det vil sige, at direktionen skal sørge for, at retningslinjerne efterleves, og at dette dokumenteres i den løbende rapportering til bestyrelsen. Direktionen skal desuden ved introduktion af nye (eller

væsentligt ændrede) produkter med likviditetsrisici sørge for, at der sker en opdatering af forretningsgange, risikostyring, rapportering og interne kontroller i fornødent omfang.

Direktionen skal sikre sig, at rapporteringen til bestyrelsen er fyldestgørende, således at det væsentlige fremhæves, og bestyrelsen får et sandfærdigt billede af instituttets likviditetsmæssige situation.

Såfremt direktionen videredelegerer ansvar på likviditetsområdet, fx i form af instrukser til disponerende medarbejdere, skal direktionen løbende følge op på, om de givne instrukser følges samt sørge for løbende rapportering heraf til bestyrelsen. Direktionen bør navnlig fokusere på årsagen til overskridelser af instrukser og beføjelser med henblik på at afklare, om der er tale om en enkeltstående fejl eller en gentagen hændelse. Ved gentagne hændelser (eller meget alvorlige enkeltstående hændelser) forventes direktionen iværksætte konkrete initiativer (eksempelvis ændringer af instruks/beføjelser til disponerende medarbejdere, efteruddannelse af personalet, ændringer af it-systemer mv.) og følge op på, om de iværksatte initiativer virker efter hensigten. Overskridelser af instrukser/beføjelser bør indgå i den løbende rapportering til bestyrelsen (også selvom der ikke har været nogen overskridelser i den forgangne periode).

Risikoansvarlig og risikostyringsfunktion på likviditetsområdet

Alle institutter skal have risikostyring af likviditetsområdet og have udpeget en risikoansvarlig (som kan dække flere risikoområder end likviditetsrisici). Risikostyringsfunktionen (eller anden relevant enhed i instituttet) skal bl.a. sørge for løbende overvågning og kontrol af virksomhedens likviditet (inkl. intradag-likviditet), afprøvning af beredskabsplanen (minimum årligt), afprøvning af fastlagte grænser, validering af likviditetsstrømme, overvågning af aktivbehæftelse både for behæftede og ubehæftede aktiver, der kan behæftes mv.

Rapportering

Risikostyringsfunktionen (eller anden relevant enhed i instituttet) skal sørge for løbende rapportering på likviditetsområdet. Rapporteringen til bestyrelsen skal være fyldestgørende og præcis, så det væsentlige fremhæves, og bestyrelsen får et sandfærdigt billede af situationen.

Rapporteringen på likviditetsområdet skal både omhandle den faktiske udvikling i likviditeten og den forventede fremtidige udvikling i likviditeten. Det er vigtigt, at risikostyringen er fremadskuende, så fx planer om ændret strategi, nye kundegrupper og instituttets fremadrettede forventninger tages med i betragtning. Dette kan fx være i form af stress tests, alt andet-lige beregninger og/eller kvalitative vurderinger.

Det er også væsentligt, at ledelsesrapporteringen løbende opdateres, så nye parametre inddrages i rapporteringen, såfremt det er relevant for instituttet (tilsvarende kan andre parametre udgå, hvis de ikke længere er relevante). Ændringer i rapporteringen bør diskuteres i det relevante forum i instituttet. Det væsentlige er, at instituttet jævnligt drøfter kvaliteten af og indholdet i rapporteringen samt at beslutninger om ændringer dokumenteres.

Praktiske forhold om governance på likviditetsområdet

For likviditetsmæssigt komplekse institutter vil tilsynet stille større krav end til likviditetsmæssigt simple institutter. Et likviditetsmæssigt komplekst institut bør have klar funktionsadskillelse, en særskilt treasury funktion med ansvar for daglige

likviditetsdisponeringer, en særskilt risikostyringsfunktion med ansvar for rapportering og analyse af risici på likviditetsområdet, en særskilt enhed med ansvar for uafhængig intern kontrol på likviditetsområdet mv.

Et likviditetsmæssigt simpelt institut kan ikke altid opretholde klar funktionsadskillelse, en særskilt treasury funktion, uafhængig kontrol mv. Såfremt instituttet har et begrænset antal likviditetsdisponeringer på daglig basis og har fyldestgørende instrukser og forretningsgange på likviditetsområdet, kan en mindre omfattende organisering og kontrol af likviditetsområdet være i orden, men dette vil i hvert enkelt tilfælde bero på en konkret vurdering fra Finanstilsynets side.

Den risikoansvarliges rolle i likviditetsrisikostyringen afhænger bl.a. af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og ressourcer til risikostyring. I et mindre og likviditetsmæssigt simpelt institut vil man som udgangspunkt forvente, at den risikoansvarlige har likviditetsrisikostyringen som en del af sin samlede opgaveportefølje. I store og likviditetsmæssigt komplekse institutter vil man forvente, at den risikoansvarlige har uddelegeret hele (eller dele af) ansvaret for likviditetsrisikostyringen til konkrete medarbejdere eller enheder i organisationen med specialiseret viden om risikostyring af likviditetsområdet på en sådan måde, at den risikoansvarlige løbende modtager rapporteringer så den risikoansvarlige til enhver tid har overblik over instituttets samlede risikostyring, herunder på likviditetsområdet.

Institutternes offentliggørelse af den faktiske likviditetsrisiko og risikostyring på likviditetsområdet

Virksomhederne forventes som minimum at kommentere på de væsentligste risici, herunder likviditeten, i årsrapporten. Større institutter kan vælge at offentliggøre selvstændige beskrivelser af deres likviditetsrisici og offentliggøre oplysninger om risikostyringen på likviditetsområdet. Uanset hvilken form, virksomheden offentliggør oplysningerne i, så skal oplysningerne om likviditetsrisiciene og styringen heraf være fyldestgørende, retvisende og så vidt muligt fremadskuende.

Institutterne skal være opmærksomme på, at der fremadrettet forventes at træde nye krav i kraft om offentliggørelse af det kommende likviditetskrav LCR og af institutternes aktivbehæftelse. Offentliggørelse af LCR tager udgangspunkt i en standard for offentliggørelse af LCR udarbejdet af Basel Komiteen (link: <http://www.bis.org/publ/bcbs272.htm>). Endvidere er der i EU regi indført et offentliggørelseskrav om aktivbehæftelse, der træder i kraft ultimo 2014 (link: [EBA Guidelines on disclosure of encumbered and unencumbered assets](#)).

G. Likviditetsstresstest

I ledelsesbekendtgørelsens bilag 4 stilles der krav om, at institutterne som en del af deres likviditetsrisikostyring skal have metoder til vurdering af potentielle likviditetsmæssige virkninger af institutspecifikke og markedsomfattende stress, for eksempel i form af likviditetsstresstest. Metoderne bør tage højde for virkningerne af institutspecifikke stress, markedsomfattende stress og kombinerede alternative scenarier. Antagelserne, der ligger til grund for vurderingen, skal tages op til revision mindst én gang om året.

Likviditetsstresstest er en vigtig del af et instituts likviditetsrisikostyring, da likviditetsbufferens tilstrækkelighed testes, og instituttet derved kan vurdere dets evne til at modstå perio-

der med likviditetsstress. Resultaterne af et instituts likviditetsstresstest bør endvidere danne grundlag for instituttets likviditetsrisikostrategi, likviditetspolitik og udarbejdelsen af beredskabsplanen. Dette kan både være i form af fastsættelse af specifikke limits i instituttet og stress af disse limits, men også i form af følsomhedsanalyser til vurdering af, hvor instituttet er særligt sårbart, og hvilke fundingkilder, instituttet er særligt afhængig af.

Metoder til likviditetsstresstests

Der er i vid udstrækning metodefrihed ved udarbejdelse af likviditetsstresstesten. Metodefriheden rækker dog ikke videre end, at metode og antagelser ved stresstesten skal være relevante for det pågældende institut, og beregningerne skal være retvisende for instituttets faktiske likviditetsrisiko. I praksis betyder det, at institutterne forventes at analysere og – hvis nødvendigt – opdatere deres metode og stressantagelser jævnlige, og især hvis der er betydelige ændringer i markedsforholdene eller i forhold omkring instituttet.

Likviditetsstresstesten skal kortlægge, hvorledes instituttets likviditetsposition påvirkes af eventuel likviditetsstress på kort sigt (indenfor 30 dage inkl. intradag), på mellemlangt sigt (1-3 måneder) og på langt sigt (3-12 måneder) i scenarier med ekstreme, men ikke usandsynlige hændelser. I praksis vil et institut skulle stresser likviditeten i scenarier, som instituttet formentlig aldrig har oplevet historisk.

Ved udarbejdelse af en likviditetsstresstest skal instituttet vurdere, hvilke typer af stress, der er relevante for dem. Det afhænger bl.a. af hvilke finansieringskilder og likvide aktiver, instituttet er afhængig af. Endvidere er det nødvendigt, at likviditetsstresstesten stresser både aktivsiden og passivsiden af instituttets balance samt – hvis relevant – ikke-balanceførte poster

Finanstilsynets forventninger til institutternes stresstests

Institutternes likviditetsstresstestmetoder vil afhænge af, hvor likviditetsmæssigt komplekse institutterne er.

For de likviditetsmæssigt komplekse institutter forventes et avanceret og detaljeret likviditetsstresstest set-up. Disse skal som minimum udføre stresstest, der tager udgangspunkt i institut-specifikke, markedsomfattende og kombinerede stresstest. Stress-testene skal tage udgangspunkt i stress af forskellige sværhedsgrader over forskellige tidshorisonter, og skal som minimum udføres med månedlig frekvens. Det forventes, at instituttet er i stand til at opføre stresstesten dagligt, hvis nødvendigt. De stresstest, der vedrører bortfald af kortsigtet likviditet, skal opføres på daglig basis. Som udgangspunkt forventes de likviditetsmæssigt komplekse institutter at anvende likviditetsstresstests, der er mere avancerede end LOPI's likviditetsstress-model.

Likviditetsmæssigt simple institutter samt institutter med en øget likviditetsmæssig kompleksitet forventes at udføre likviditetsstresstests regelmæssigt og minimum med månedlig frekvens⁷. Stresstestene kan have et simplere set-up, end hvad der forventes af de likvidi-

⁷ Dog kan nogle få institutter i gruppe 4, som er likviditetsmæssigt simple, har et betydeligt indlånsoverskud og en betydelig solvensoverdækning samt en meget enkel forretningsmodel, undlade at udføre likviditetsstresstests regelmæssigt. Bemærk, at gruppe 4 institutterne skal udføre likviditetsstresstests regelmæssigt med mindre instituttet kan dokumentere, at det lever op til de nævnte karakteristika. Institutter undtaget fra regelmæssige likviditetsstresstests, skal i stedet fastsætte en række stressindikatorer. Såfremt stressindikatorerne indtræffer, skal instituttet udarbejde likviditetsstresstests. Stressindikatorer skal reflektere alle instituttets likviditetsrisici. Institutterne skal fastsætte stressindikatorer-

tetsmæssigt komplekse institutter. Eksempelvis vil det være tilstrækkeligt for disse institutter at anvende LOPI's model for likviditetsstresstest.

H. Funding plan

Ledelsesbekendtgørelsens bilag 4 stiller krav om, at institutterne udarbejder en funding plan. En fundingplan er en oversigt over instituttets tilgængelige finansiering, instituttets forventede behov for fremtidig finansiering (herunder restløbetiden på den eksisterende funding), og instituttets plan for hvorledes dette forventede behov vil blive dækket.

Alle institutter skal udarbejde en funding plan. Funding planen bør være særlig detaljeret for institutter med en stor andel af ustabile indlån – såsom indlån tiltrukket ved indlånskampagner - samt for institutter med markedsfinansiering. Det er Finanstilsynets erfaring, at indlån, som kan være tiltrukket som følge af indlånskampagner, typisk har en mere flygtig karakter end indlån fra kunder, der også har fx pensionsopsparing eller lån til bil og hus i instituttet. Derfor er det væsentligt, at institutter med stor afhængighed af ustabil indlån forholder sig til, at dette indlån kan blive trukket ud af instituttet og har planer for, hvordan instituttet vil håndtere det (fx forny tidsindsud løbende inden udløb, indlånskampagne, markedsfinansiering mv.).

For realkreditinstitutter (samt for pengeinstitutter med ret til at udstede særligt dækkede realkreditobligationer) bør funding planen fokusere på behovet og muligheden for refinansiering under normale markedsforhold både aktuelt og fremadrettet.

For alle institutter gælder, at det er væsentligt, at institutterne tager stilling til, hvordan ny funding tilvejebringes og har aftaler om ny funding på plads i god tid inden eksisterende funding udløber. Funding planen har typisk en 3-årig tidshorisont.

Forventede fremtidige ændringer i instituttets forhold såsom væsentlig udlånsvækst eller anden likviditetstræk evt. i andre valutaer end danske kroner samt ændrede markedsforhold skal afspejles i overvejelser om behovet for finansiering og mulige finansieringskilder.

Elementerne i funding planen skal være konkrete og angive, hvor meget funding de hver især forventes at tilvejebringe. Eksempler på tilvejebringelse af funding kan være en mål-sætning om indlånsvækst i løbet af de kommende år, en planlagt EMTN udstedelse (evt. til erstatning af en gammel, der udløber), yderligere brug af lines i andre pengeinstitutter og/eller anvendelse af et eller flere korte fundingprogrammer.

Fundingplanen kan tage udgangspunkt i den seneste opgørelse af likviditetsrisici, fundingkilder og stresstests på likviditetsområdet, men bør suppleres med kvalitative vurderinger.

Fundingplanen skal opdateres mindst én gang årligt. Instituttet skal være i stand til at opdatere fundingplanen oftere såfremt behovet opstår. Bemærk endvidere, at instituttet på daglig basis skal have overblik over sine fundingkilder og kunne opgøre disse.

ne sådan, at der er en væsentlig buffer fra stressindikatoren til det punkt, hvor instituttet kommer i egentlige likviditetsproblemer.

I. Beredskabsplan

Et institut skal have en beredskabsplan, som kan sættes i værk såfremt instituttet får likviditetsmæssige udfordringer i en kritisk situation.

Beredskabsplanen skal

- beskrive de mulige initiativer, som instituttet kan iværksætte for at tilvejebringe/fastholde likviditet og funding.
- beskrive hvornår initiativerne skal iværksættes
- beskrive hvem (personer/organisatoriske enheder), der har ansvar for at iværksætte tiltagene, herunder også hvornår og hvordan direktion og bestyrelse skal involveres.
- efterprøves mindst én gang om året i videst muligt omfang, samt opdateres løbende.

De mulige initiativer i beredskabsplanen skal være konkrete og realiserbare i en kritisk situation. Initiativerne kan bl.a. omfatte tilvejebringelse af likviditet via andre kreditinstitutter, iværksættelse af særlige indlånsprogrammer, nedbringelse af udlån (generelt eller for segmenter i porteføljen), frasalg af aktiver, overvejelser om strategisk samarbejde med andre institutter, overvejelser om fusion/opkøb mv.

Initiativerne i beredskabsplanen skal være realistiske set i forhold til det stressscenarie, det vil skulle sættes i værk under. For hvert element i beredskabsplanen skal instituttet angive, hvor hurtigt et initiativ kan iværksættes og hvornår det forventes at have den ønskede effekt på instituttets likviditet og funding samt hvor stor effekt hvert initiativ forventes at have på instituttets likviditet og funding.

Timing for iværksættelse af initiativer skal være specificeret, dvs. instituttet skal definere nogle hændelser, som udløser iværksættelse af initiativer. For et simpelt institut kan sådanne hændelser eksempelvis være ekstraordinære udtræk af indlån (fra særlige kunde-segmenter og/eller stabile kunder), opsigelse af credit lines fra andre kreditinstitutter mv. For mere komplekse institutter kan det endvidere være hændelser såsom manglende succes med CP eller EMTN programmer, manglende afsætning af egen-udstedte obligationer og/eller særlige niveauer for risikostyringsparametre. Der er vigtigt, at hændelser/triggers fastlægges sådan, at instituttet faktisk har mulighed for at gøre noget. Dvs. hvis målet eksempelvis er at holde § 152 overdækning > 50 pct. i overensstemmelse med pejlemærket i Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, så er det for sent at iværksætte beredskabsplanen, når § 152 overdækningen kommer under 50 pct.

Der er *ikke* konkrete krav om antallet af initiativer eller antallet af hændelser/trigger i beredskabsplanen, da det relevante antal vil afhænge af instituttets forretningsmodel og risikostyring.

J. Forretningsgange

I den reviderede ledelsesbekendtgørelse offentliggjort i marts 2014 er der ændret i bestemmelserne om forretningsgange på likviditetsområdet i bilag 4. Tidligere var der krav om en række specifikke forretningsgange, men kravet er nu ændret, således at instituttet i højere grad selv skal vurdere behovet for forretningsgange og sørge for at disse udarbejdes og løbende opdateres. I ledelsesbekendtgørelsens bilag 4 (pkt 12 og 13) er der dog krav om to specifikke forretningsgange på likviditetsområdet:

- En virksomhed skal have *forretningsgange for den løbende identifikation, måling, styring og overvågning af virksomhedens likviditetsstrømme.*

- En virksomhed skal, i det omfang det vurderes relevant, have *forretningsgange for opgørelse af modtagne og stillede sikkerheder*

Det er Finanstilsynets erfaring, at institutterne derudover *kan* have behov for forretningsgange for eksempelvis styring af intradags-likviditet, udarbejdelse af likviditetsstresstest, likviditetsreserven, beredskabsplanen for fremskaffelse af funding, fordeling af de interne likviditetsomkostninger mv. (listen er ikke udtømmende).

Forretningsgange skal leve op til kravene i ledelsesbekendtgørelsens § 13, dvs. forretningsgangene skal være tilgængelige for relevante medarbejdere, indeholde fyldestgørende beskrivelse af aktiviteter, der skal udføres samt klart angive, hvem der har ansvar for udførelse af de forskellige elementer.

UDKAST

Bilag 1: Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net Stable Funding Ratio (NSFR)

[Finanstilsynet vil udarbejde et bilag, der overordnet beskriver LCR og NSFR, når den delegerede retsakt om LCR foreligger, samt når Basel-Komitéen endelige definition af NSFR foreligger. Finanstilsynet kan ikke angive nærmere, hvornår bilaget forventes at foreligge].

UDKAST